

Raport diagnostyczny

ZAŁĄCZNIK 3 Diagnoza porównawcza

Portret Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego

WSTĘP DO METODOLOGII

Analiza porównawcza została przeprowadzona na podstawie danych zawartych w Monitorze Rozwoju Lokalnego (MRL), dostępnego na stronie Systemu Analiz Samorządowych <http://www.systemanaliz.pl>. Do oceny potencjału rozwoju, analizie poddano zjawiska mające istotny wpływ na życie oraz rozwój lokalnych społeczności i wyodrębniono trzy wymiary rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowo-przestrzenny. Narzędzie MRL w każdym z wymiarów dysponuje wyodrębnionymi od 3 do 5 obszarami mającymi kluczowy wpływ na sytuację w wymiarze. Łącznie wyodrębniono 12 obszarów charakteryzujących główne sfery funkcjonowania społeczności lokalnej. Obszary podzielone zostały na podobszary (od 2 do 5) – jest ich łącznie 48. Podobszary charakteryzowane są przez wybrane wskaźniki - łącznie 152, dla których wartości wyliczane są w oparciu o dane dostępne w statystyce publicznej.

Ryc. Wymiary i obszary MRL

Monitor Rozwoju Lokalnego pozwala na analizę poszczególnych wskaźników zarówno syntetycznych, jak i indywidualnych zawsze na tle grupy porównawczej. Grupę tę stanowią gminy o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju, a zatem o podobnych uwarunkowaniach rozwojowych.

Wydzielenia grup porównawczych dokonano na podstawie opracowania zrealizowanego w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk przez profesorów Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego dla celów monitoringu planowania przestrzennego¹. Profesorowie P. Śleszyński i T. Komornicki wydzielili 10 grup funkcjonalnych gmin. Na ten podział została nałożona siatka podziału gmin na poszczególne ich typy (miasta na prawach powiatów, gminy miejskie, gminy miejsko-wiejskie, gminy wiejskie). W ten sposób uzyskano 24 grupy porównawcze, o liczebności od 10 jednostek do 491 jednostek. Taka liczebność grup pozwala

¹ https://systemanaliz.pl/media/mrl/Metodologia-klasyfikacji-gmin_P.Sleszynski,T.Komornicki,2016.pdf

na poprawne stosowanie wielkości statystycznych (średnia, mediana, odchylenie standardowe itp.)

Tabela Dobór grup porównawczych na potrzeby narzędzia MRL

Dobór grup na potrzeby narzędzia MRL, w oparciu o „Klasyfikację funkcjonalną gmin Polski ...” (Przemysław Śleszyński, Tomasz Komornicki)		Gminy razem	w tym:				Liczba grup porówn.
			MNPP	Gmina miejska	Gmina miejsko-wiejska	Gmina wiejska	
A	Rdzenie Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (stolic województw)	33	A1 (33-1 ²)				1 (A1)
B	Strefy zewnętrzne Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (stolic województw)	266		B2 (45)	B3 (75)	B4 (146)	3 (B2,B3,B4)
C	Rdzenie obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych	55	C1 (32+1 ³)	C2 (23)			2 (C1,C2)
D	Strefy zewnętrzne obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych	201		D2 (14)	D3 (53)	D4 (134)	3 (D2,D3,D4)
E	Miasta - ośrodki wielofunkcyjne	142		E2 (100)	E3 (41)		2 (E2,E3)
F	Gminy z rozwiniętą funkcją transportową	137		F3 (6+49 ⁴)		F4 (82)	2 (F3,F4)
G	Gminy o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (turystyka oraz funkcje wielkopowierzchniowe, w tym przemysł wydobywczy)	222		G2 (26)	G3 (65)	G4 (131)	3 (G2,G3,G4)
H	Gminy z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą	496		H3 (1+106 ⁵)		H4 (389)	2 (H3,H4)
I	Gminy z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą	665		I2 (12)	I3 (169)	I4 (484)	3 (I2,I3,I4)
J	Gminy ekstensywnie zagospodarowane (funkcje leśne, ochrony przyrody)	262		J2 (9)	J3 (63)	J4 (190)	3 (J2,J3,J4)
				Łącznie liczba grup porównawczych			24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/grupy-porownawcze-mrl>

Głównym punktem odniesienia analizy jest średnia z grupy porównawczej, przyjęta jako wartość charakteryzująca całą grupę jednostek o zbliżonej charakterystyce funkcjonalnej i uwarunkowaniach rozwojowych. Przedmiotem analizy (prezentacji) jest różnica między wartością wskaźnika dla gminy oraz średnią wartością wskaźnika w grupie porównawczej oraz odpowiednio - różnica między dynamiką zmian odnotowanych w gminie i w grupie porównawczej.

² Z grupy A1 wyłączyliśmy Warszawę (tworzy osobną grupę A0).

³ Do grupy C1 dodaliśmy Świnoujście, które w klasyfikacji PŚ-TK przypisane zostało do kategorii E „Miasta - ośrodki wielofunkcyjne”

⁴ W grupie F3 połączyliśmy 6 gmin miejskich i 49 gmin miejsko-wiejskich

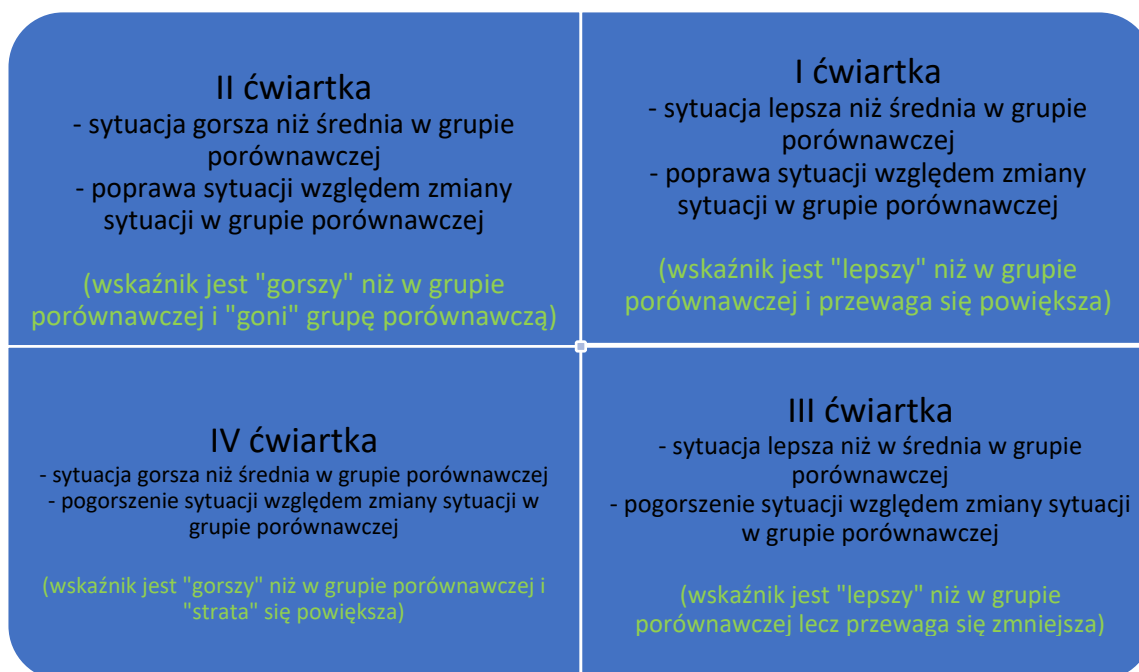
⁵ W grupie H2-3 połączyliśmy 1 gminę miejską i 106 gmin miejsko-wiejskich

Wartość wskaźnika dla partnerstwa wyznacza średnia ważona (udziałem liczby ludności gminy w ogólnej liczbie ludności partnerstwa) wartości wskaźnika syntetycznego poszczególnych gmin partnerstwa.

Istotnym narzędziem opracowanym i wykorzystywanym w prezentacji wskaźników i analizie porównawczej w MRL są wykresy XY. Pozwalają one zarówno na ocenę wartości wskaźnika uzyskanej przez gminę w stosunku do średniej wartości wskaźnika w grupie porównawczej w badanym roku (oś X), jak i postępu - zmiany (również w stosunku do grupy porównawczej) uzyskanego w ciągu ostatnich 5 lat (oś Y lub pozycja nad osią X - dodatnia dynamika lub pod osią X – ujemna dynamika).

Średnia wartość dla grupy porównawczej znajduje się na środku układu współrzędnych. Zatem te wskaźniki (ogólny, wymiaru, obszaru i indywidualne), które znajdują się po prawej stronie osi X (mają dodatnie wartości X) prezentują wyższy poziom niż grupa porównawcza (ćwiartka I i III) i odpowiednio, te które znajdują się po lewej stronie (mają ujemne wartości X) prezentują niższy poziom (ćwiartka II i IV). Natomiast te dziedziny (wskaźniki), które znajdują się powyżej osi X (mają dodatnie wartości Y) rozwinęły się w ciągu ostatnich pięciu lat szybciej niż w grupie porównawczej (ćwiartki I i II) i odpowiednio, te które znajdują się poniżej osi X (mają ujemne wartości Y) rozwinęły się wolniej (ćwiartki III i IV).

Ryc. Sposób interpretacji wykresu XY

Źródło <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Ponadto, biorąc pod uwagę i kontynuując metodologię przyjętą w *Strategii Dalszego Rozwoju Gminy Miasta Radomia – RADOM 2030*, do przeprowadzenia analizy porównawczej w Raporcie Diagnostycznym *Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego* określono

dotatkowe obszary porównawcze (podobieństwo głównych ośrodków miejskich oraz podobna struktura gmin wchodzących w skład ośrodków powiatowych wokół ośrodków miejskich):

- 1) Częstochowa wraz z gminami z obszaru powiatu częstochowskiego (obszar porównawczy częstochowski):
  - miasto na prawach powiatu - Częstochowa,
  - gminy miejsko wiejskie Koniecpol, Blachownia, Olsztyn,
  - gminy wiejskie Dąbrowa Zielona, Janów, Kamienica Polska, Kłomnice, Konopiska, Kruszyna, Lelów, Mstów, Mykanów, Poczesna, Przyrów, Rędziny, Starcza;
- 2) Elbląg wraz z gminami z obszaru powiatu elbląskiego (Obszar porównawczy elbląski):
  - miasto na prawach powiatu - Elbląg,
  - gminy miejsko wiejskie: Młynary, Pasłęk, Tolkmicko,
  - gminy wiejskie: Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo, Rychliki.

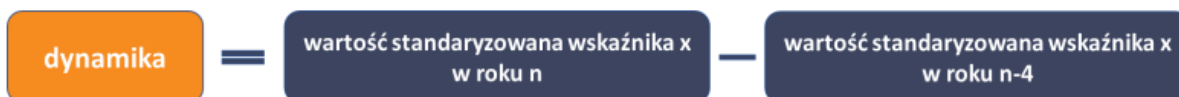
Analiza porównawcza

Analiza porównawcza została dokonana na podstawie wskaźników syntetycznych rozwoju dotyczących obszaru Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz obszarów porównawczych – częstochowskiego i elbląskiego.

Wskaźniki syntetyczne rozwoju wskazują jak dana sfera prezentuje się w stosunku do średniego poziomu grupy porównawczej. Wartości dodatnie oznaczają „lepszą” sytuację (przewagę) niż w grupie porównawczej, a wartości ujemne „gorszą” sytuację (stratę) niż w grupie porównawczej.

$$\text{Wartość wskaźnika syntetycznego} = \frac{\text{Suma standaryzowanych wartości wszystkich wskaźników diagnostycznych}}{\text{Liczba wskaźników diagnostycznych}}$$

Dynamika wskaźnika syntetycznego wskazuje jak wartość wskaźnika zmieniała się w odniesieniu do pięciu lat wstecz w stosunku do średniej z grupy porównawczej. Wartości dodatnie oznaczają „lepszą” dynamikę (szybszą pozytywną zmianę) niż w grupie porównawczej, a wartości ujemne „gorszą” dynamikę (pogłębianie straty) niż w grupie porównawczej.

Analiza porównawcza została przeprowadzona z wykorzystaniem wskaźników syntetycznych dla Partnerstwa oraz obszarów porównawczych: częstochowskiego i elbląskiego (ważonych liczbą ludności poszczególnych JST w stosunku do liczby ludności danego obszaru):

- ogólnego wskaźnika rozwoju, bazującego na wskaźnikach diagnostycznych we wszystkich 12 obszarach dotyczących wymiarów gospodarczego, społecznego i środowiskowo – przestrzennego,
- ogólnych wskaźników rozwoju wymiarów:
  - gospodarczego, bazującego na wskaźnikach diagnostycznych w 4 obszarach wymiaru gospodarczego,
  - społecznego, bazującego na wskaźnikach diagnostycznych w 5 obszarach wymiaru społecznego,
  - środowiskowo-przestrzennego, bazującego na wskaźnikach diagnostycznych w 3 wymiarach tego obszaru.

Wskaźniki diagnostyczne wykorzystywane do wyliczenia ogólnego wskaźnika rozwoju oraz ogólnych wskaźników rozwoju w wymiarach: gospodarczym, społecznym, środowiskowo-przestrzennym:

WYMIAR GOSPODARCZY

Obszar 1: Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki:

- 1 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców
- 2 Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1000 osób w wieku od 18 lat - średnia trzyletnia
- 3 Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy
- 4 Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z CIT przypadające na 1000 osób w wieku od 18 lat - średnia trzyletnia
- 5 Dochody z podatku od nieruchomości przypadające na 1000 osób w wieku od 18 lat – średnia trzyletnia
- 6 Procent zatrudnionych w usługach
- 7 Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sektorze usług finansowych na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (sekcja K działalność finansowa i ubezpieczeniowa).

Obszar 2: Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej:

- 1 Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT
- 2 Oferty pracy (stan na koniec roku) na 1000 mieszkańców
- 3 Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000
- 4 Udział bezrobotnych zarejestrowanych powyżej roku w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (w %) (dane powiatowe)

- 5 Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000
- 6 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych do 25 roku życia na 1000 mieszkańców gminy

Obszar 3: Sytuacja materialna mieszkańców

- 1 Wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT
- 2 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto
- 3 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej
- 4 Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000
- 5 Dochody od osób fizycznych z podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego przypadające na 1000 osób w wieku od 18 lat

Obszar 4: Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania):

- 1 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (w %) - średnia trzyletnia
- 2 Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %) - średnia trzyletnia
- 3 Kwota nadwyżki operacyjnej przypadająca na 1 mieszkańca - średnia trzyletnia
- 4 Kwota nadwyżki operacyjnej NO pomniejszonej o spłaty długu przypadająca na 1 mieszkańca - średnia trzyletnia
- 5 Suma zobowiązań do spłaty przypadająca na 1 mieszkańca
- 6 Kwota wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE przypadająca na 1 mieszkańca - średnia trzyletnia

WYMIAR SPOŁECZNY

Obszar 5: Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury:

- 1 Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych (%)
- 2 Liczba odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców
- 3 Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców
- 4 Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadająca na 1 mieszkańca
- 5 Liczba lekarzy i lekarzy dentyistów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców
- 6 Udział liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 lat (%)
- 7 Liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1000 mieszkańców
- 8 Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców

Obszar 6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie:

- 1 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców
- 2 Powierzchnia nowobudowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 25-34 lata
- 3 Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie (%)
- 4 Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy (%)
- 5 Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę
- 6 Powierzchnia mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

- 7 Odsetek zadłużonych lokali będących w dyspozycji gminy (komunalne) (%)
- 8 Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Obszar 7: Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy:

- 1 Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego na 1000 mieszkańców
- 2 Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących
- 3 Frekwencja wyborcza - Wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, 1 tura (w %)
- 4 Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców
- 5 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
- 6 Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców
- 7 Liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw
- 8 Odsetek urodzeń pozamałżeńskich

Obszar 8: Poziom bezpieczeństwa:

- 1 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10. tys. mieszkańców
- 2 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10 tys. mieszkańców
- 3 Przestępstwa drogowe stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10. tys. mieszkańców
- 4 Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tym wieku
- 5 Zgony z powodu zachorowania na nowotwory i choroby układu krążenia na 1000 mieszkańców
- 6 Wielkość wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców

Obszar 9: Sytuacja demograficzna:

- 1 Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym
- 2 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- 3 Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców
- 4 Przyrost naturalny w ostatnich 3 latach na 1000 ludności
- 5 Współczynnik dzietności kobiet - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat
- 6 Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób
- 7 Liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe)

WYMIAR ŚRODOWISKOWO – PRZESTRZENNY

Obszar 10: Dostępność komunikacyjna (zewnątrzna i wewnętrzna):

1. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² pow. (dane powiatowe)
2. Udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych (dane powiatowe)
3. Wypadki drogowe na 100 tys. ludności (średnia 3-letnia) (dane powiatowe)
4. Liczba samochodów osobowych na 100 mieszkańców (dane powiatowe)
5. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km² pow. gminy

6. Długość linii kolejowych na 100 km² pow. (dane wojewódzkie)
7. Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności (dane powiatowe)

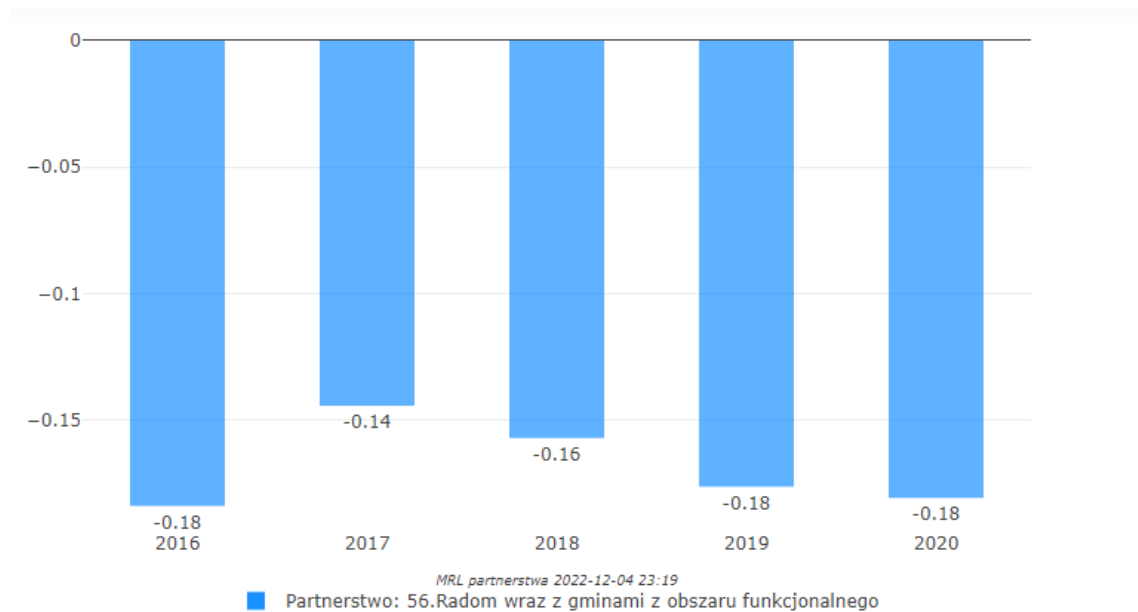
Obszar 11: Ład i struktura przestrzenna obszaru:

1. Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem
2. Liczba inwestycji realizowanych na podstawie WZ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (średnia 3-letnia)
3. Liczba mieszkańców w przeliczeniu na km² powierzchni gminy
4. Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej przypadająca na 100 osób korzystających z sieci
5. Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy

Obszar 12: Lokalne środowisko przyrodnicze:

1. Lesistość (%)
2. Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy (%)
3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na 100 km² powierzchni powiatu w ciągu roku (tony)
4. Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych
5. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku na 1 mieszkańca (m³/osoba)
6. Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane jako % ścieków wymagających oczyszczania
7. Odpady wytworzone w ciągu roku ogółem (z wyłączeniem odpadów komunalnych) na 1 km² powierzchni gminy (t/km²)
8. Odpady poddane odzyskowi razem w odpadach wytworzonych w ciągu roku ogółem (z wyłączeniem odpadów komunalnych) (%)

Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego

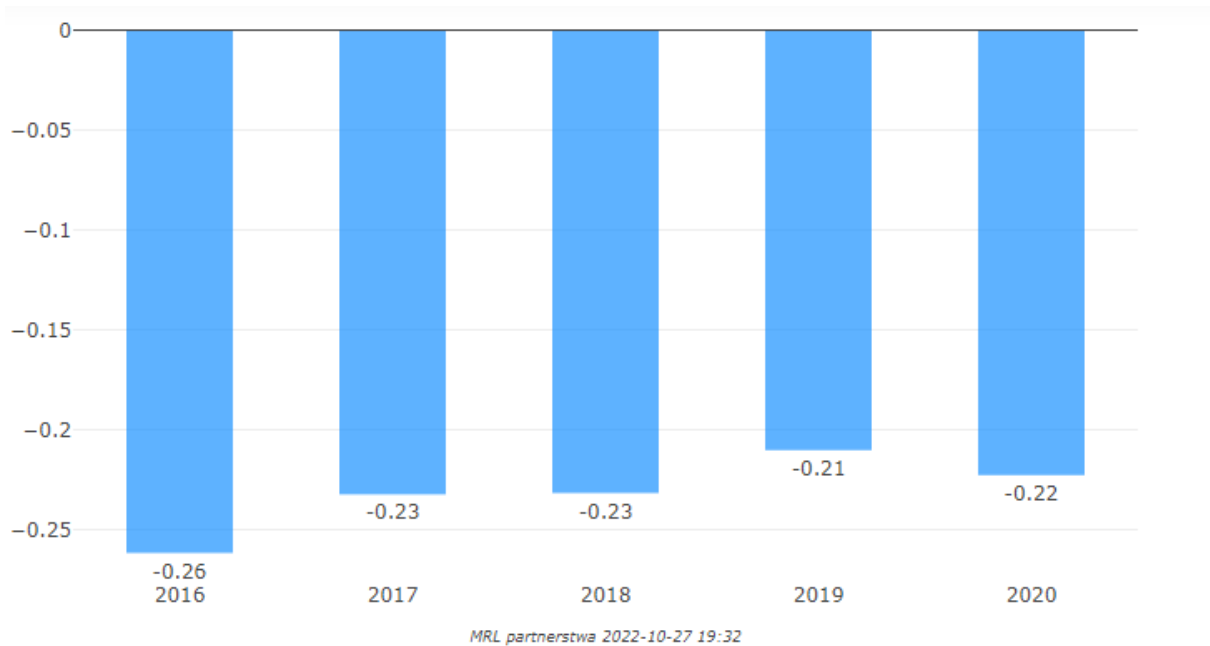
Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa przyjmuje wartości poniżej przeciętnej dla podobnych obszarów z minimalną tendencją spadkową w ostatnich latach. Wartości wskaźnika zawierały się w przedziale od (-0,15 do - 0,18).

Ogólny wskaźnik rozwoju – obszar porównawczy częstochowski

Ogólny wskaźnik rozwoju dla obszaru porównawczego częstochowskiego przyjmował w ostatnich latach wartości oscylujące w okolicach średniej dla grupy porównawczej (od - 0,0159 do + 0,0037)

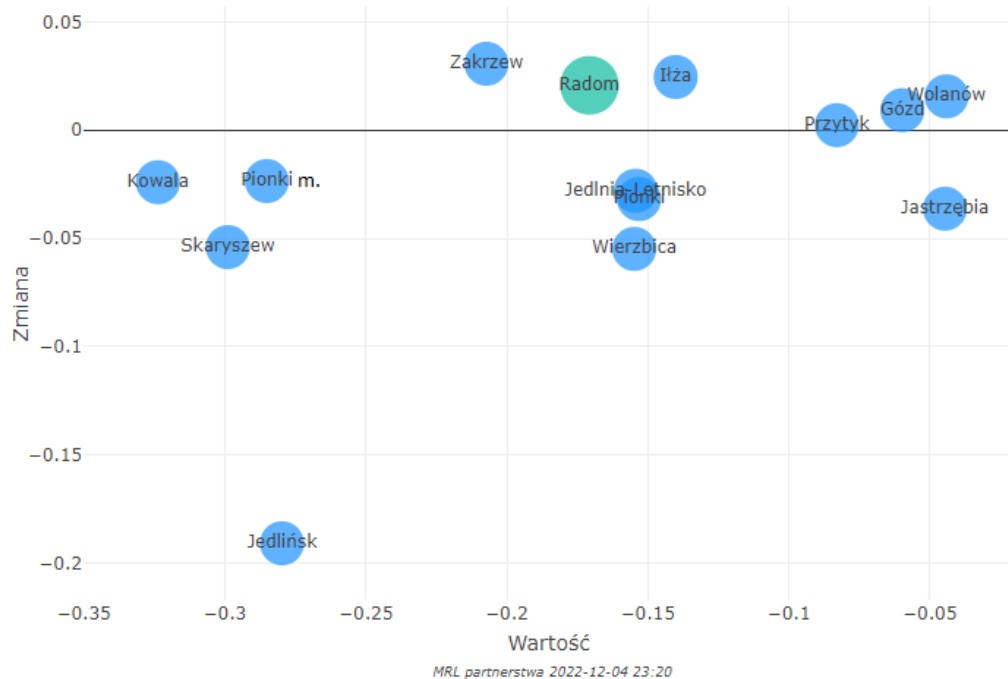
Ogólny wskaźnik rozwoju – obszar porównawczy elbląski

Ogólny wskaźnik rozwoju dla obszaru porównawczego elbląskiego przyjmował w ostatnich 5 latach wartości poniżej przeciętnej dla podobnych obszarów z minimalną tendencją wzrostową w ostatnich latach. Wartości wskaźnika zawierały się w przedziale od (-0,21 do -0,26).

Wartości wskaźnika dla Partnerstwa w odniesieniu do obszarów porównawczych wykazywały lepsze poziomy w stosunku do obszaru elbląskiego oraz gorsze w stosunku do obszaru częstochowskiego. Niepokojącym zjawiskiem może być tendencja spadkowa (niewielka) wskaźnika w ostatnich latach.

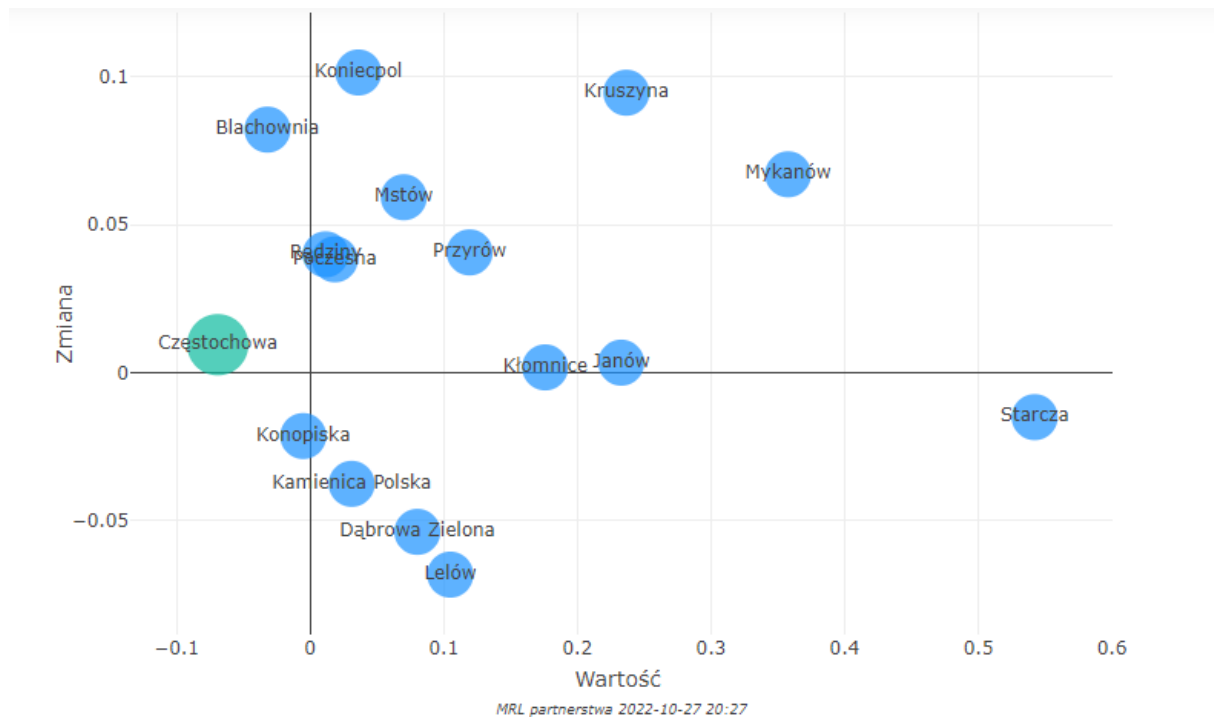
Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin Partnerstwa wskazuje wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Najwyższe wartości niekorzystnie odbiegające od średnich w grupach porównawczych wykazują gminy Kowala, Skaryszew, Pionki m. i Jedlińsk (poniżej $-0,25$).

Analizując dynamikę zmian wskaźnika gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że 50% JST znajduje się II ćwiartce wykresu, czyli niweluje niekorzystne różnice, a 50% JST znajduje się w IV ćwiartce wykresu, czyli niekorzystana różnica powiększa się. Gmina Przytyk nie wykazuje dynamiki zmian wartość zbliżona do 0. Największą ujemną dynamikę w stosunku do grupy porównawczej wykazuje gmina Jedlińsk. Dynamika zmian pozostałych gmin jest relatywnie niewielka $<-0,05, +0,05>$ i nie odbiega znacząco od dynamiki w grupie porównawczej.

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego częstochowskiego

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego częstochowskiego wskazuje dla większości gmin wartości powyżej przeciętnych lub równe dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Jedynie Częstochowa i Blachownia wykazują wartości ujemne.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje dynamikę dodatnią (powiększanie przewagi I ćwiartki lub zmniejszanie niekorzystnej różnicy II ćwiartki) lub brak dynamiki – wartości w okolicach 0 (Kłomnice i Janów). Jedynie 5 gmin wykazuje dynamikę ujemną – największą gminą Lelów, większość z tych gmin posiada wartości wskaźnika lepsze niż w średnie w grupach porównawczych, jednak niekorzystna dynamika zmniejsza przewagę (III ćwiartka wykresu). Z analizowanych gmin w najbardziej niekorzystnej sytuacji biorąc pod uwagę odległość od IV ćwiartki wykresu (niekorzystne wartości i dynamika w stosunku do grup porównawczych) znajdują się: Częstochowa i Konopiska.

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego elbląskiego

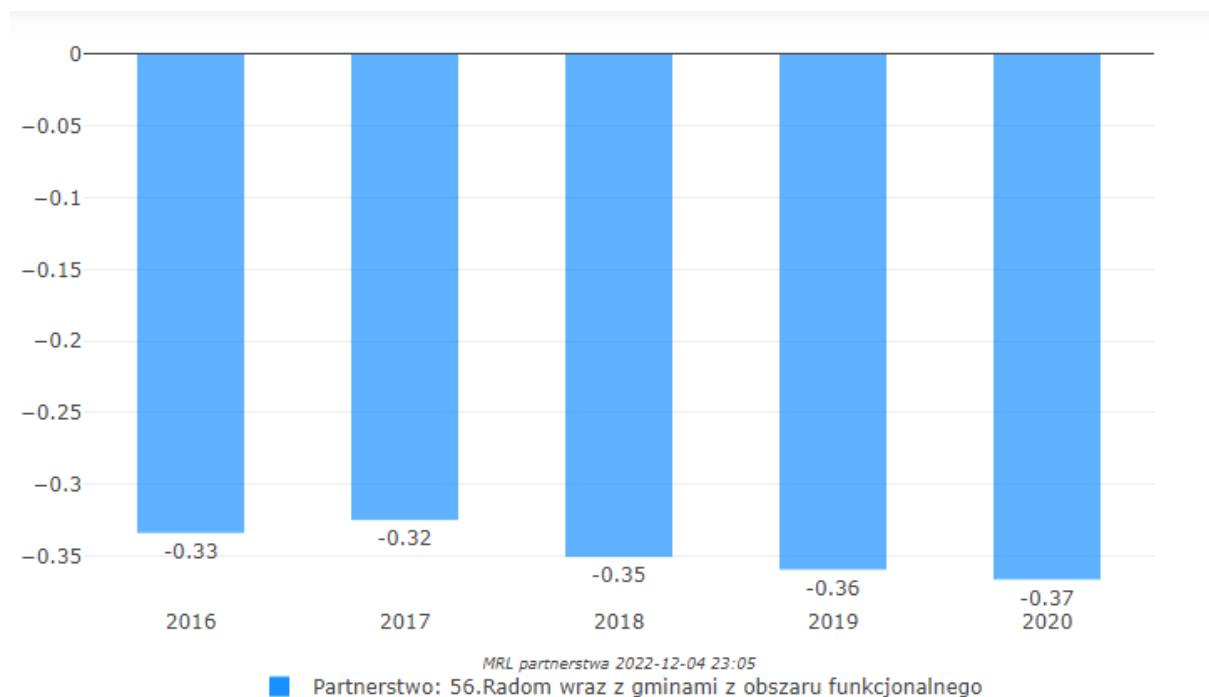
Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego elbląskiego wskazuje wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Największą ujemną wartość wykazu gmina Tolkmicko zbliżając się do wartości $-0,6$.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że 50% JST znajduje się II ćwiartce wykresu, czyli niweluje niekorzystne różnice, a 50% JST znajduje się w IV ćwiartce wykresu czyli niekorzystana różnica powiększa się.

Porównując rozkłady ogólnego wskaźnika rozwoju poszczególnych JST w przyjętych do analizy obszarach można stwierdzić, że w relatywnie najlepszej sytuacji znajduje się częstochowski obszar porównawczy (największa liczba gmin w I ćwiartce wykresu), a w gorszej (na porównywalnych pozycjach) obszar Partnerstwa i elbląski obszar porównawczy (gminy wyłącznie w II i IV ćwiartce wykresu).

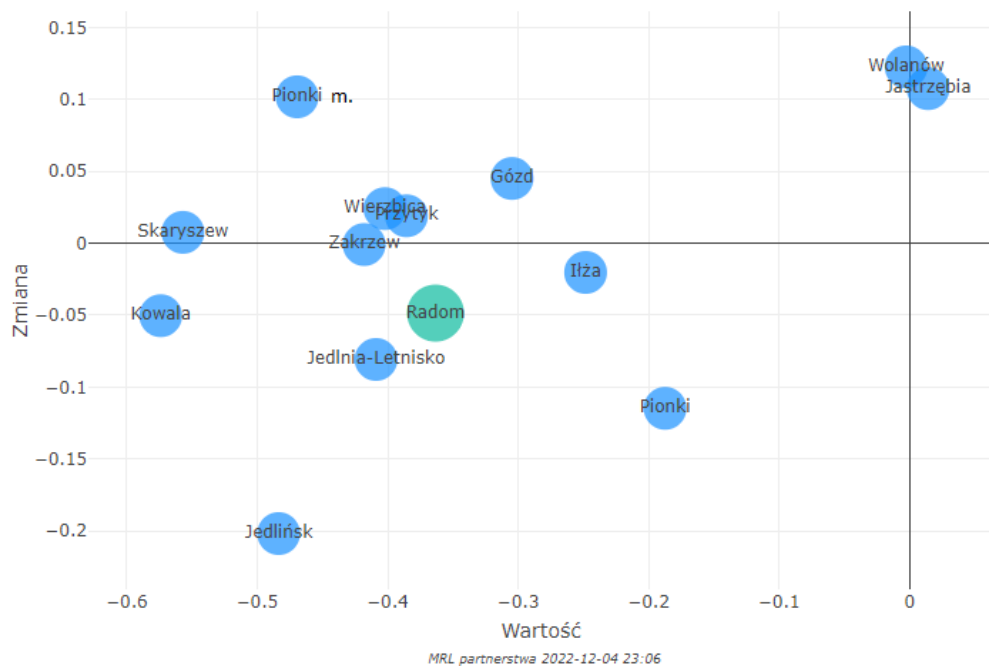
WYMIAR GOSPODARCZY

Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar gospodarczy

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru gospodarczego dla badanego Partnerstwa odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od -0,33 do -0,37. W ostatnich latach wskaźnik wykazywał stałe wartości z niewielką tendencją spadkową.

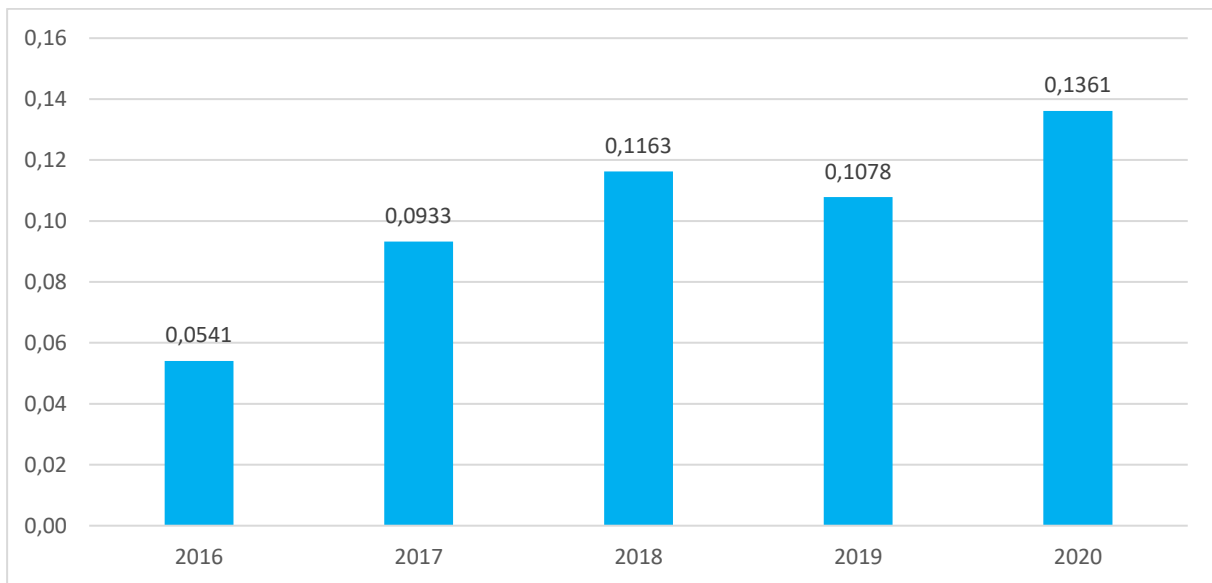
Ogólny wskaźnik rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar gospodarczy

Rozkład **ogólnego wskaźnika rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar gospodarczy** wskazuje wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Jedynie gmina Wolanów i Jastrzębia wykazują wartości zbliżone dla grup porównawczych (wartości w pobliżu 0).

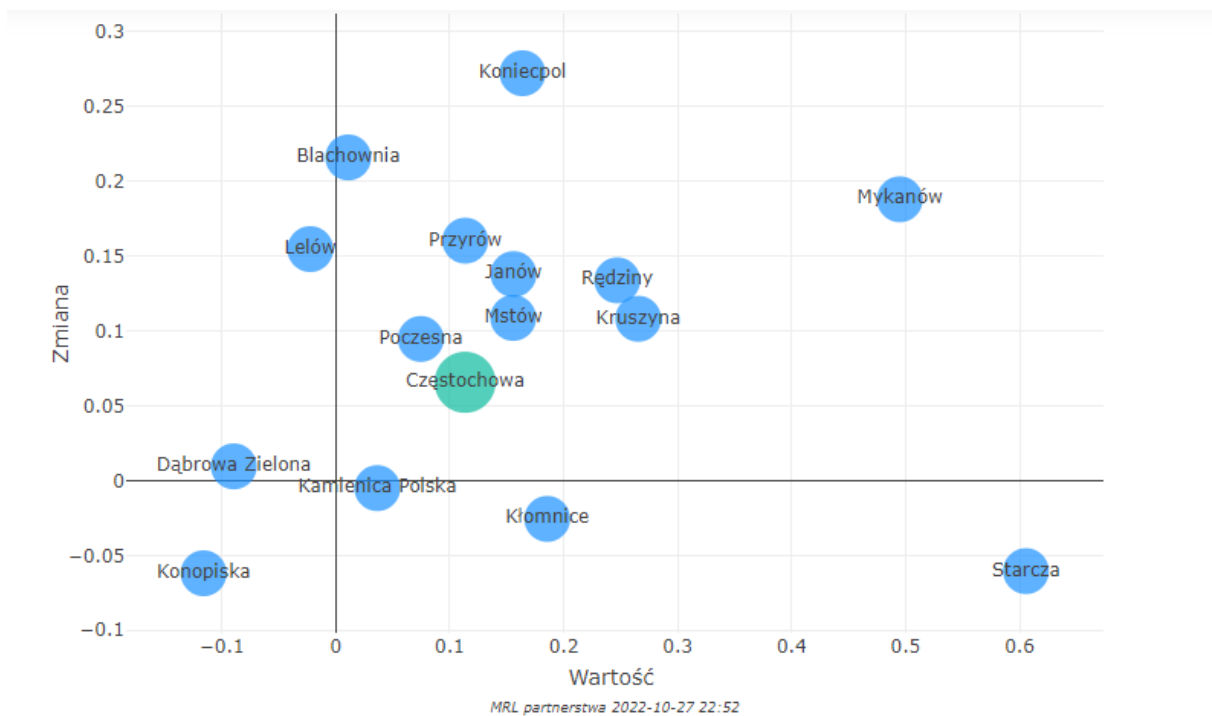
Analizując dynamikę zmian wskaźnika gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość JST znajduje się II ćwiartce wykresu, czyli niweluje niekorzystne różnice, natomiast 6 JST znajduje się w IV ćwiartce wykresu, czyli niekorzystana różnica powiększa się. Należy zaznaczyć, że dla większości gmin Partnerstwa (8 z 14) dynamika jest nieznaczna i zawiera się w przedziale $<-0,05, +0,05$). Gmina Zakrzew i Skaryszew nie wykazują praktycznie żadnego odstępstwa od dynamiki zmian w grupie porównawczej - wartość zbliżona do 0. Największe różnice w stosunku do dynamiki w grupach porównawczych wykazują: miasto Pionki, gminy Jastrzębia i Wolanów $+0,1$ (pozytywne odstępstwa) oraz gmina Pionki pow. $-0,1$ i gmina Jedlińsk $-0,2$ (negatywne odstępstwa).

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego częstochowskiego – wymiar gospodarczy

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru gospodarczego dla badanego obszaru porównawczego były wyższe od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od + 0,05 do + 0,14. W badanym okresie wskaźnik wykazywał niewielki rosnący trend.

Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego częstochowskiego – wymiar gospodarczy

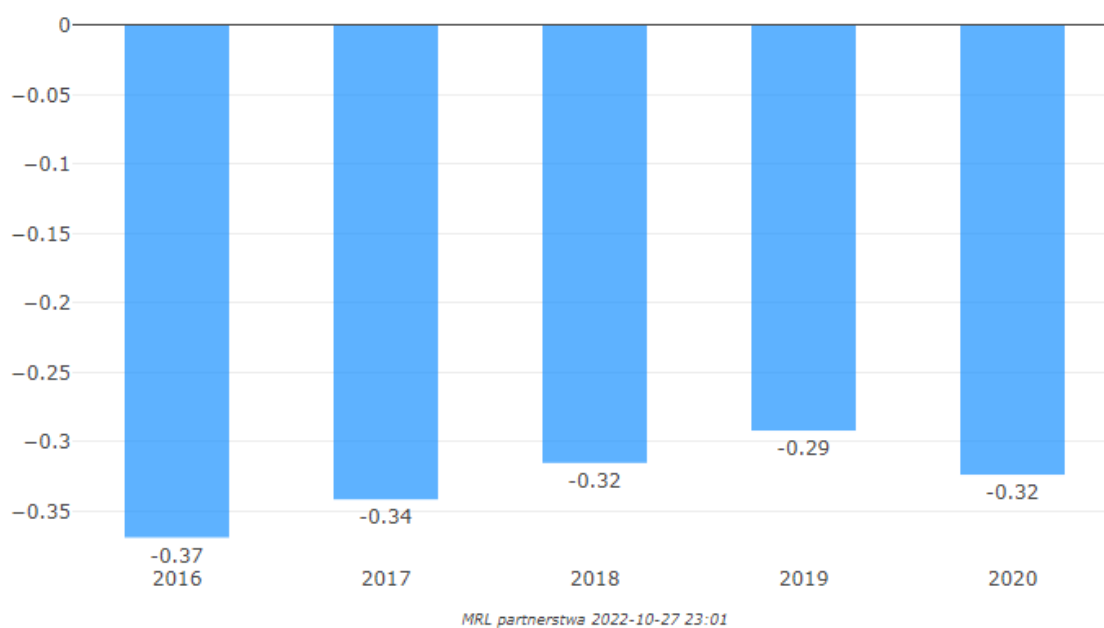

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju JST z obszaru porównawczego - częstochowskiego – wymiar gospodarczy wskazuje dla większości gmin wartości powyżej przeciętnych lub równe

dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Jedynie Lelów, Dąbrowa Zielona i Konopiska wykazują wartości ujemne.

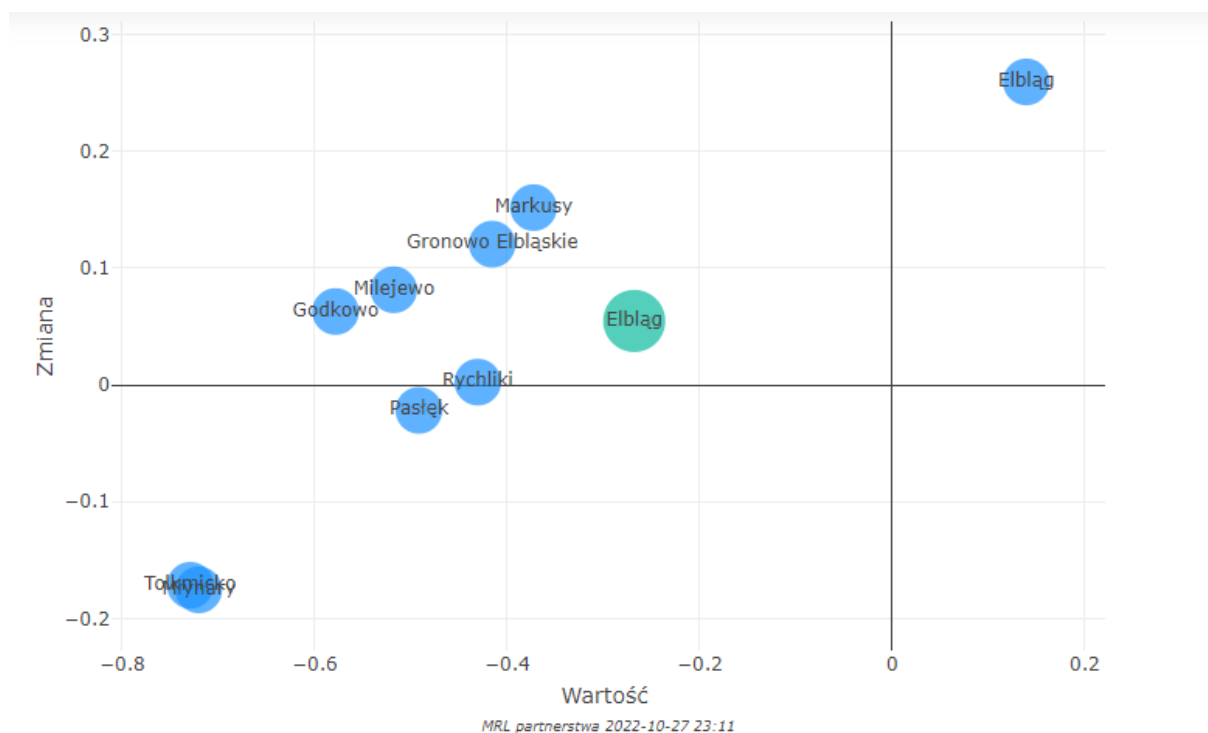
Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje dynamikę dodatnią (powiększanie przewagi I ćwiartka lub zmniejszanie niekorzystnej różnicy II ćwiartka) lub brak dynamiki – w okolicach 0 (Dąbrowa Zielona i Kamienica Polska). Jedynie 3 gminy wykazuje dynamikę ujemną – Starcza, Kłomnice i Konopiska.

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego elbląskiego– wymiar gospodarczy

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru gospodarczego dla badanego obszaru porównawczego odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od -0,37 do -0,32. W ostatnich latach wskaźnik wykazywał praktycznie stałe wartości ok -0,32, z niewielką poprawą w stosunku do roku 2016 (-0,37).

Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar gospodarczy

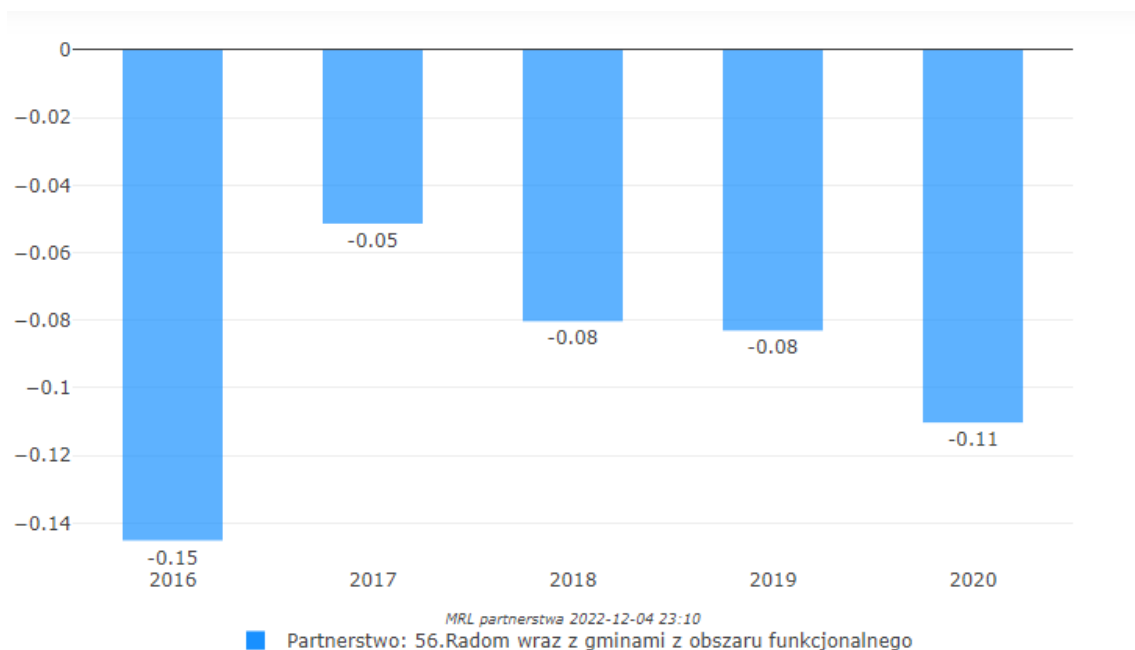
Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar gospodarczy wskazuje (poza gminą wiejską – Elbląg) wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Największe ujemne wartości mniej niż -0,7 wykazują gminy Tolkmicko i Młynary.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje dynamikę dodatnią i znajduje się w II ćwiartce wykresu zmniejszając niekorzystne różnice do grup porównawczych, jedynie 3 gminy Tolkmicko, Młynary i Pasłęk wykazują dynamikę ujemną i znajdują się w IV ćwiartce wykresu, pogłębiając niekorzystne różnice.

Porównując rozkłady ogólnego wskaźnika rozwoju poszczególnych JST - wymiar gospodarczy w przyjętych do analizy obszarach można stwierdzić, że w relatywnie najlepszej sytuacji znajduje się częstochowski obszar porównawczy (największa liczba gmin w I ćwiartce wykresu), a w gorszej na porównywalnych pozycjach elbląski obszar porównawczy i obszar badanego Partnerstwa.

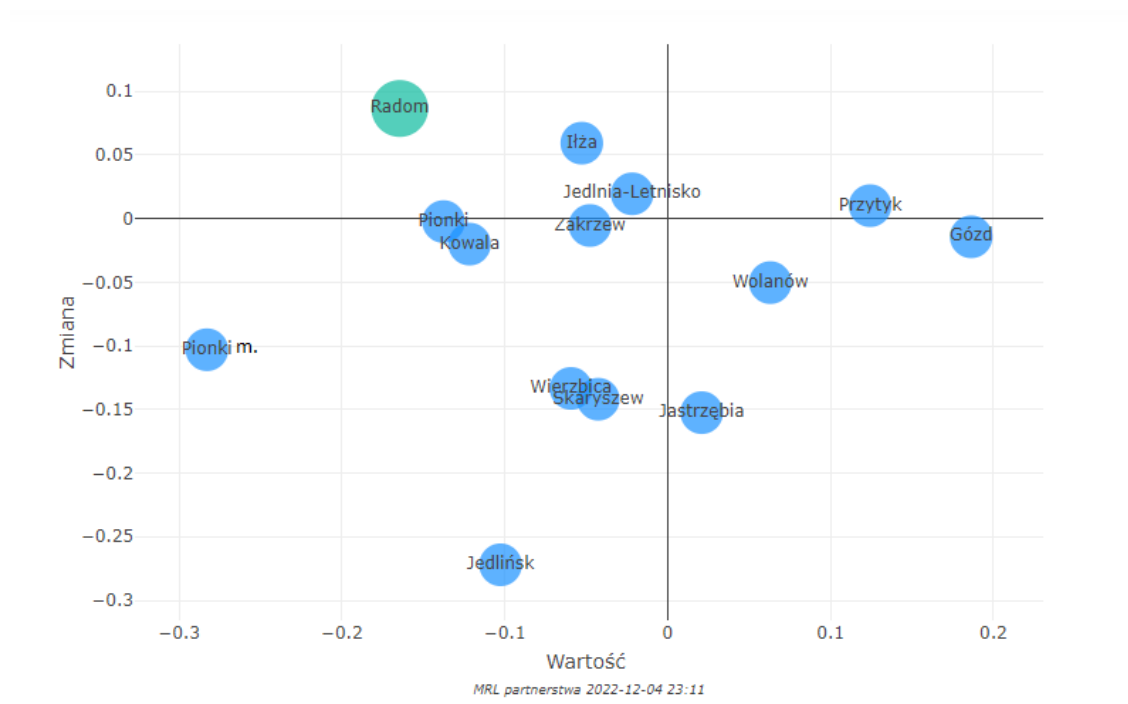
WYMIAR SPOŁECZNY

Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar społeczny

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru społecznego dla badanego Partnerstwa odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od $-0,05$ (2017) do $-0,15$ (2016). W ostatnich latach wskaźnik wykazywał względnie stałe wartości w przedziale od $-0,08$ (2018) do $-0,11$ (2020) z niewielkim ujemnym trendem.

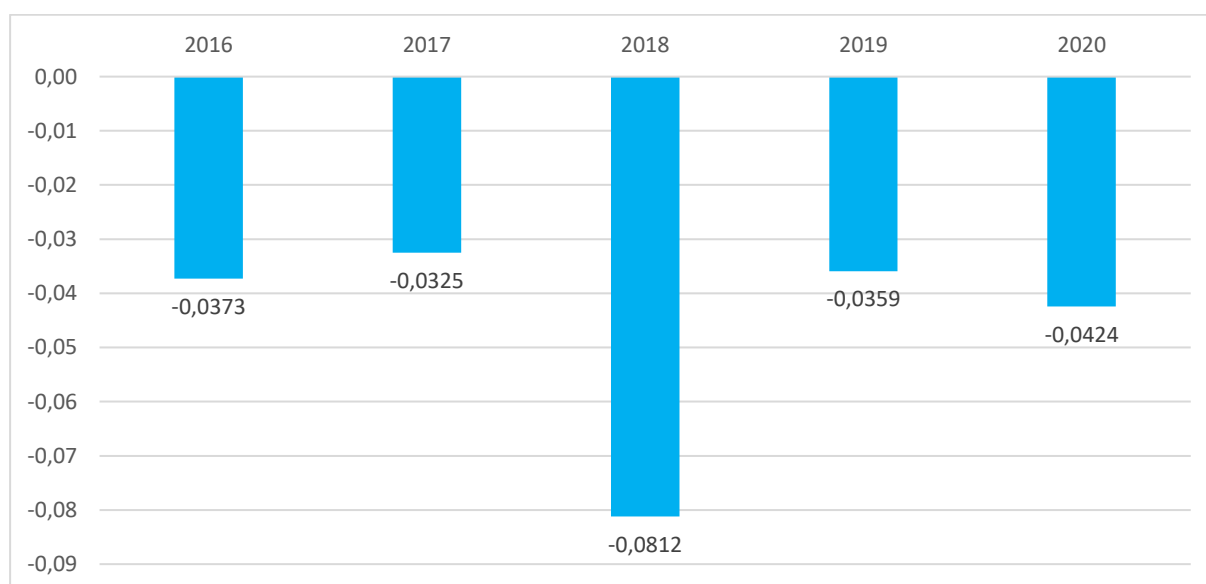
Ogólny wskaźnik rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar społeczny

Rozkład ogólnego wskaźnika **rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar społeczny** wskazuje dla większości gmin wartości poniżej przeciętnych dla grup porównawczych, do których zaliczane są poszczególne gminy. Jedynie 4 gminy: Przytyk, Gózd, Wolanów i Jastrzębia wykazują wartości dodatnie.

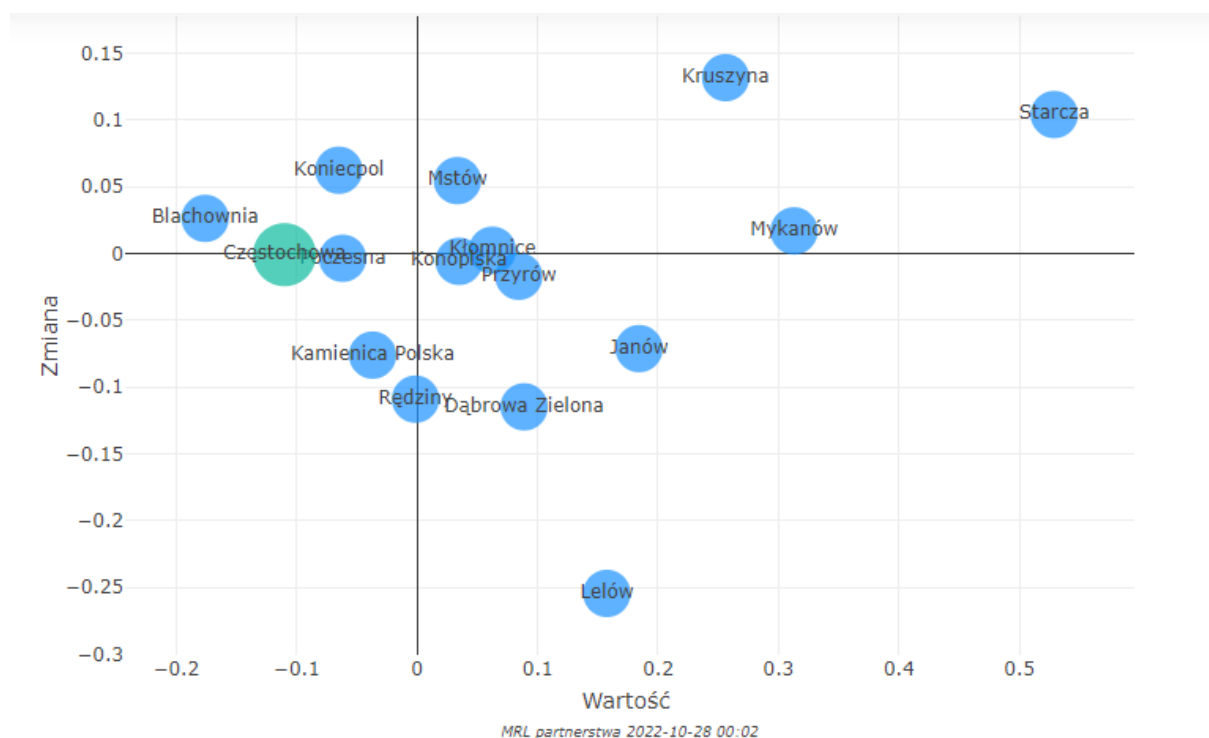
Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru, w stosunku do grup porównawczych możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje dynamikę ujemną, jedynie 4 gminy wykazują dynamikę dodatnią (Przytyk, Jedlnia Letnisko, Ilża i największą Radom).

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego częstochowskiego– wymiar społeczny

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru społecznego dla badanego obszaru porównawczego odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od $-0,0325$ do $-0,0812$. W ostatnich 2 latach wskaźnik wykazywał praktycznie stałe wartości z niewielkim ujemnym trendem odpowiednio $-0,0359$ (2019) i $-0,0424$ (2020).

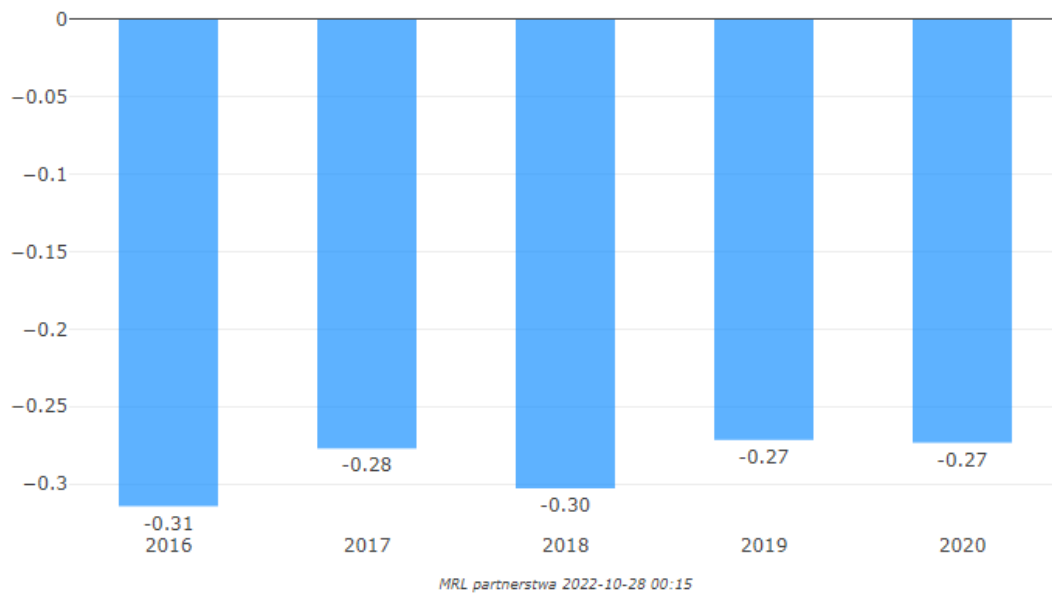
Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego częstochowskiego – wymiar społeczny

Rozkład **ogólnego wskaźnika rozwoju JST z obszaru porównawczego częstochowskiego – wymiar społeczny** wskazuje bardzo zróżnicowane rozmieszczenie JST względem grup porównawczych. W najmniej korzystnej ćwiartce wykresu XY (ujemne wartości i ujemna dynamika względem grup porównawczych) znajduje się praktycznie tylko jedna gmina – Kamienica Polska, ale w jej bardzo bliskiej odległości Częstochowa, Poczesna i Rędziny. Pozostałe gminy uplasowały się w I, II i III ćwiartce wykresu. W najbardziej korzystnej - I ćwiartce (dodatnie wartości i dynamika względem grup porównawczych) znalazły się: Starcza, Mykanów, Kruszyna, Mstów.

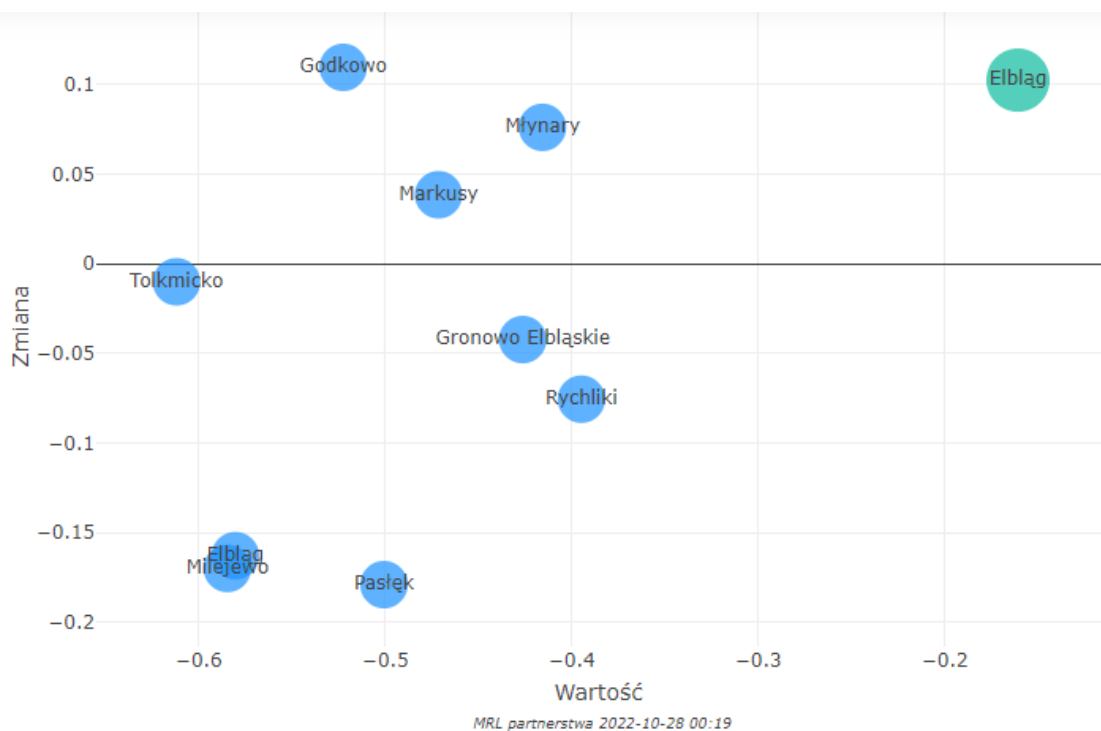
Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, relatywnie równomierny rozkład gmin pomiędzy dynamiką dodatnią i ujemną, z zastrzeżeniem że największą dynamikę ujemną w stosunku do grupy porównawczej posiada gmina Lelów ($-0,25$), a najwyższą dodatnią gmina Kruszyna ($+0,13$).

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar społeczny

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru społecznego dla badanego obszaru porównawczego odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od -0,27 do -0,31. W ostatnich latach wskaźnik wykazywał praktycznie stałe wartości ujemne.

Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar społeczny

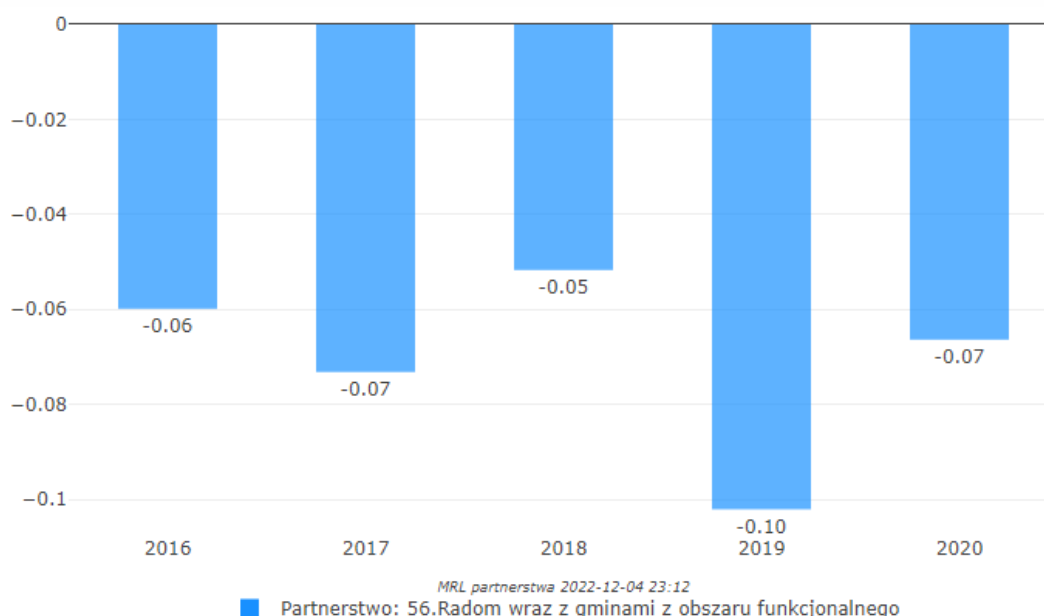
Rozkład ogólnego **wskaźnika rozwoju JST z obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar społeczny** wskazuje wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Największa ujemną wartość wykazuje gmina Tolkmicko mniej niż – 0,6.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że 4 JST w tym miasto Elbląg znajduje się II ćwiartce wykresu, czyli niweluje niekorzystne różnice, a 6 JST znajduje się w IV ćwiartce wykresu czyli niekorzystana różnica powiększa się.

Porównując rozkłady ogólnego **wskaźnika rozwoju JST dla porównywanych obszarów - wymiar społeczny** można stwierdzić, że w relatywnie najlepszej sytuacji znajduje się częstochowski obszar porównawczy (największa liczba gmin w I ćwiartce wykresu), następnie obszar badanego Partnerstwa, a w najgorszej sytuacji elbląski obszar porównawczy (gminy wyłącznie w II i IV ćwiartce wykresu).

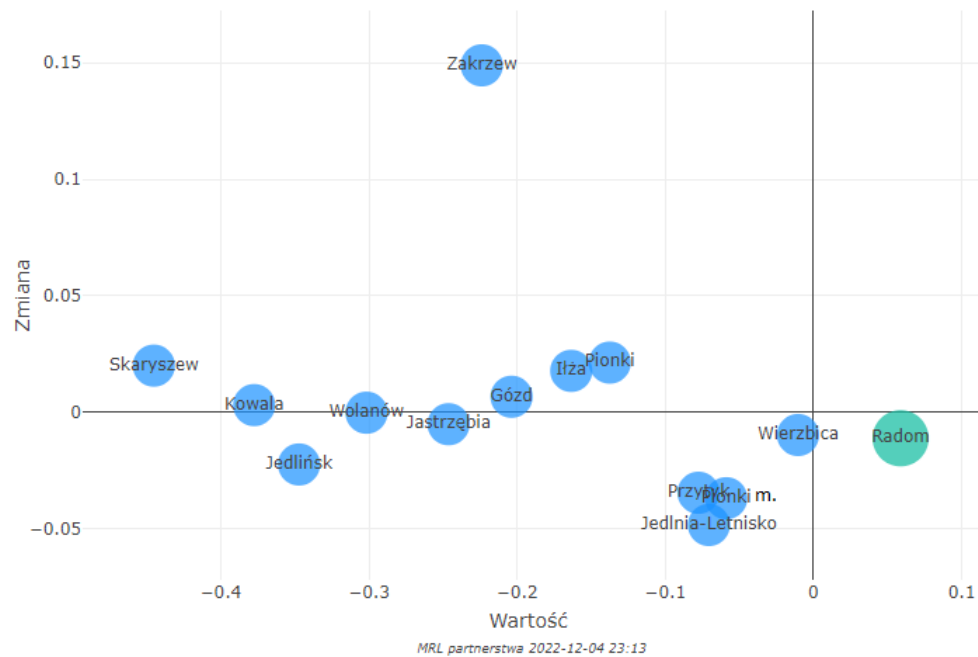
WYMIAR ŚRODOWISKOWO - PRZESTRZENNY

Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru środowiskowo-przestrzennego dla badanego Partnerstwa odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od – 0,05 do - 0,1. W ostatnich latach wskaźnik nie wykazywał stałego trendu.

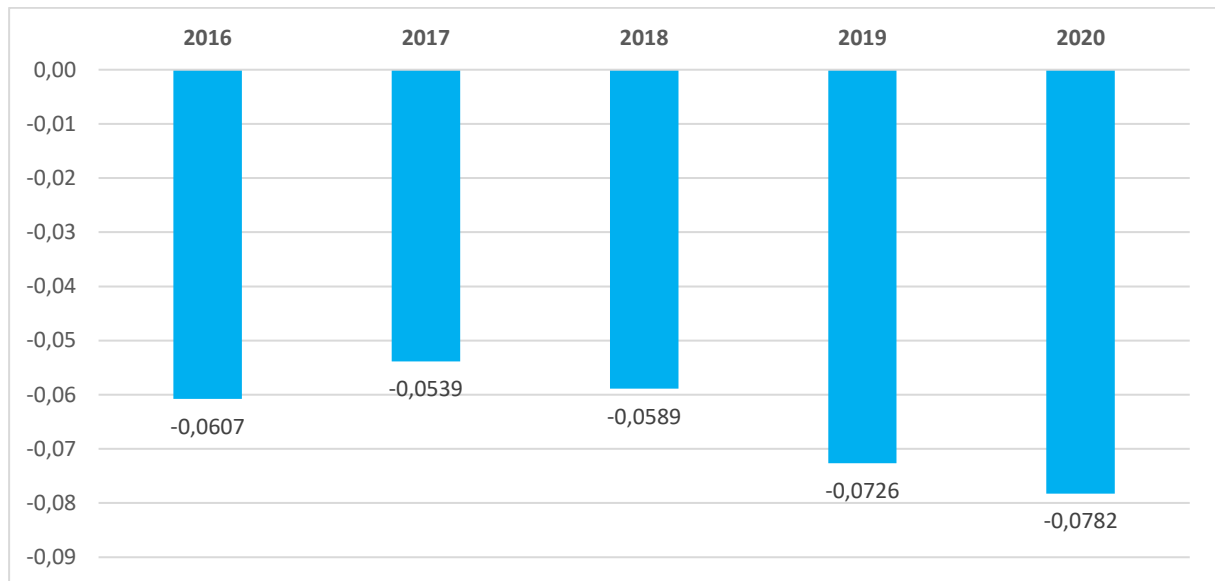
Ogólny wskaźnik rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

Rozkład ogólnego **wskaźnika rozwoju członków Partnerstwa Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego – wymiar środowiskowo-przestrzenny** wskazuje (poza gminą Radom) wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Największe ujemne wartości poniżej -0,4 wykazuje gmina Skaryszew.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że dynamika zmian w stosunku do grup porównawczych charakteryzuje się niewielkimi wartościami (w większości ujemnymi) zawierającymi się w przedziale od -0,05 do + 0,05, jedynie gmina Zakrzew wykazuje większą dynamikę + 0,15.

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego częstochowskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

Wartości syntetycznego wskaźnika dotyczącego wymiaru środowiskowo-przestrzennego dla badanego obszary odbiegały na niekorzyść od średniej określonej dla grup porównawczych i zawierały się w przedziale od $-0,05$ do $-0,08$. W ostatnich latach wskaźnik wykazywał niekorzystny trend pogłębiający różnice

Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego – częstochowskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

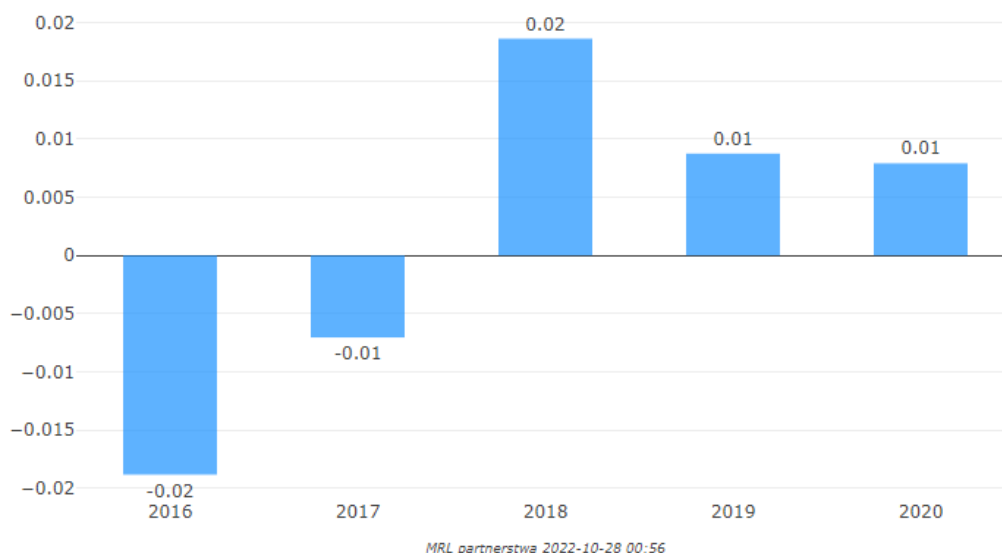

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju JST z obszaru porównawczego - częstochowskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny wskazuje dla większości gmin wartości powyżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Jedynie Częstochowa i Rędziny wykazują wartości ujemne.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje znikomą dynamikę w stosunku do grup porównawczych, zarówno ujemną jak i dodatnią, zawierającą się w przedziale $<-0,05$ do $+ 0,05$.

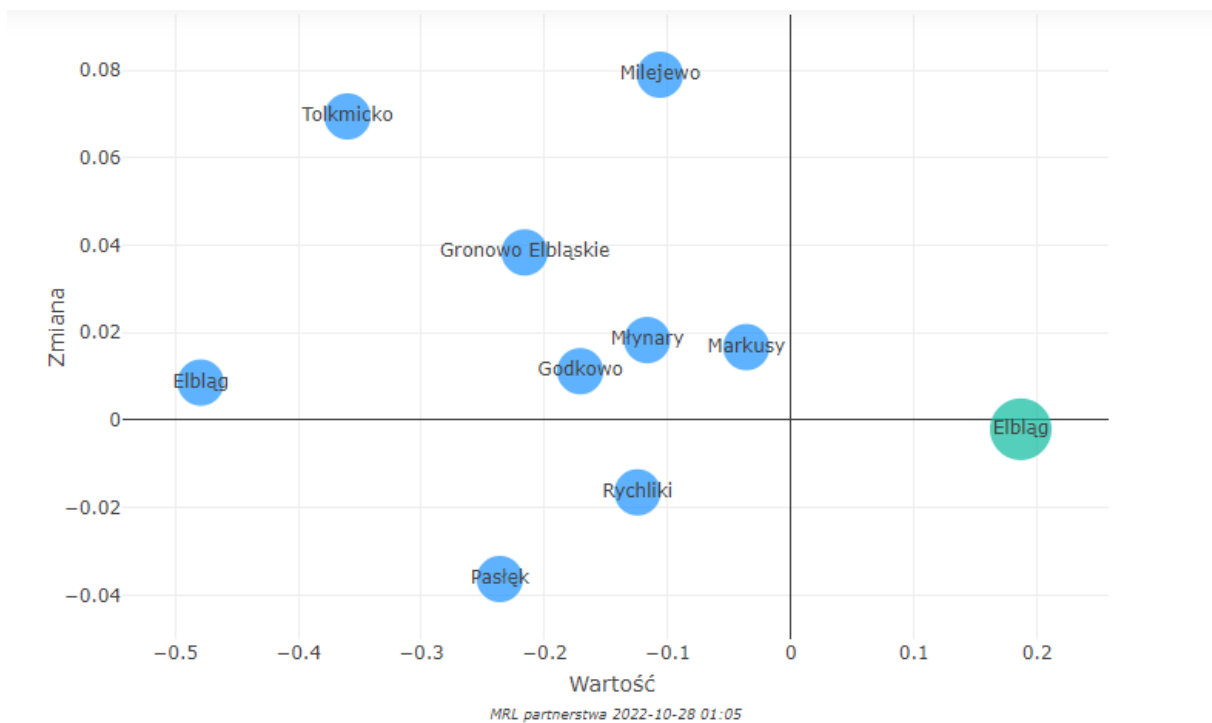
Jedynie 2 gminy wykazują większą dynamikę Rędziny dodatnią ok. $+ 0,2$ i Starcza ujemną ok. $- 0,2$.

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

Ogólny wskaźnik rozwoju obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny przyjmował w ostatnich latach wartości oscylujące w okolicach średniej dla grupy porównawczej (od $- 0,02$ do $+ 0,02$)

Ogólny wskaźnik rozwoju JST z obszaru porównawczego – elbląskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny

Rozkład ogólnego wskaźnika rozwoju gmin obszaru porównawczego elbląskiego – wymiar środowiskowo-przestrzenny wskazuje (poza miastem Elbląg) wartości poniżej przeciętnych dla grup, do których zaliczane są poszczególne gminy. Największe ujemne wartości poniżej -0,4 wykazuje gmina wiejska Elbląg.

Analizując dynamikę zmian gmin z badanego obszaru możemy zaobserwować, że większość gmin wykazuje dynamikę dodatnią i znajduje się w II ćwiartce wykresu zmniejszając niekorzystne różnice do grup porównawczych, jedynie 2 gminy Rychliki i Pasłęk wykazują dynamikę ujemną i znajdują się w IV ćwiartce wykresu, pogłębiając niekorzystne różnice. Miasto Elbląg pod kątem dynamiki znajduje się w okolicach 0.

Porównując rozkłady ogólnego wskaźnika rozwoju poszczególnych JST - wymiar środowiskowo-przestrzenny w przyjętych do analizy obszarach można stwierdzić, że w relatywnie najlepszej sytuacji znajduje się częstochowski obszar porównawczy (największa liczba gmin w I ćwiartce wykresu), a w gorszej na porównywalnych pozycjach elbląski obszar porównawczy i obszar badanego Partnerstwa.

Biorąc pod uwagę porównanie odchyłeń wartości i dynamiki ogólnego wskaźnika rozwoju oraz ogólnych wskaźników rozwoju w wymiarach społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym obszar Partnerstwa zajmuje we wszystkich analizowanych przypadkach pozycję gorszą od częstochowskiego obszaru porównawczego i pozycje

porównywalne (w niektórych latach lepsze, w niektórych gorsze) do elbląskiego obszaru porównawczego.

Na ww. sytuację mają wpływ w większości wskaźniki osiągnięte przez główne ośrodki miejskie analizowanych obszarów, które ze względu na znacznie większą liczbę ludności niż pozostałe jednostki samorządowe znacząco oddziałują na ostateczny wynik wskaźnika opierający się na średniej ważonej liczbie ludności.

Poddając analizie uśrednione wyniki ww. wskaźników za ostatnie 5 lat otrzymujemy następującą macierz.

Średnia za 5 lat	Partnerstwo ROF	Częstochocki obszar porównawczy	Elbląski obszar porównawczy
Ogólny wskaźnik rozwoju	-0,168	-0,005	-0,230
Ogólny wskaźnik rozwoju wymiar gospodarczy	-0,346	+0,102	-0,328
Ogólny wskaźnik rozwoju wymiar społeczny	-0,094	-0,046	-0,286
Ogólny wskaźnik rozwoju wymiar środowiskowo-przestrzenny	-0,070	-0,065	+0,002

Wartości wskaźników we wszystkich badanych obszarach odbiegały na niekorzyść (wartości ujemne) od średnich w grupach porównawczych i zajmowały gorsze pozycje niż wskaźniki dla obszaru porównawczego częstochockiego oraz lepsze dla ogólnego wskaźnika rozwoju i wskaźnika wymiaru społecznego dla obszaru porównawczego elbląskiego.

Pozytywnym zjawiskiem jest osiągnięcie dodatniej dynamiki przez miasto Radom w obszarach społecznym i środowiskowo-przestrzennym, pozwalającej niwelować różnice do grupy porównawczej, natomiast negatywnym zjawiskiem jest ujemna wartość i ujemna dynamika dla miasta Radom w obszarze gospodarczym.

Biorąc pod uwagę, że gospodarka stanowi bardzo istotny czynnik umożliwiający rozwój i kreowanie życia społeczno-gospodarczego na danym obszarze, główne działania Partnerstwa powinny się skupić na rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości, zarówno w głównym ośrodku miejskim jak również poza nim.

